

Elementary School Physical Education Teachers' Strategies against Discipline Problems (Bursa Province Case)

Nimet Haşıl KORKMAZ¹ Faruk KORKMAZ² Güven ÖZKAYA³

ABSTRACT. In this study, it is presented that the positive behavior suggestions to teachers by investigating how often physical education teachers face behaviors distracting learning environment in educational practices. The Teachers opinions about the underlying causes of behaviors distracting learning environment and what kind of behavioral method they implement against behaviors distracting the classroom atmosphere are also investigated. 119 physical education teachers chosen by randomly from the present private and state schools in the three central county municipals of Bursa involved into the present study. The behaviors distracting learners' environment are talking without permission, showing behaviors that distract the pace of the lesson, and talking in a bothersome manner. The reasons for misbehaviors are accounted as parental problems, the influence of violent acts on television and the other mass media, the indifference of families to the children's education. Physical education teachers found out some solutions when they encountered behaviors distracting learning environment such as building a friendly classroom atmosphere, enabling disruptive students to have a dialogue with good behaving students, staring at their eyes.

Key Words: Classroom Management, Misbehaviors, Deal with Misbehaviors

SUMMARY

Purpose and Significance: It has been observed that undesirable student behaviors at schools have emerged as an important problem. In the studies, % 54 percent of teachers have such opinion that behavioral problems exhibited by students interrupt teaching in the classroom. The aim of this study is to present positive behavior suggestions to teachers. It is investigated how often the physical education teachers who have communicated with the students in the educational practices or sports activities branches face behaviors distracting learning environment, their opinion about the causes of behaviors distracting the environment, and what kind of behavioral method they have applied when they encounter behaviors distracting the peace and order.

Method: Randomly chosen 119 physical education teachers from the private and state schools in Bursa participated into the study. Questionnaires consisting four sections were administered in the study. Whether the data showed normal distribution or not was examined through Shapiro –Wilk test. For the data which are not distribute normally, in the comparison of two groups, Mann-Whitney U test; in the comparison of more than two groups, Kruskal Wallis test were applied. The relations among variables are examined through Pearson correlation coefficient. The reliability analysis of scales was examined through Cronbach Alpha coefficient. Significance level was determined as $\alpha=0.05$.

Results and Discussion: According to participating teachers, behaviors distracting teaching environment are speaking without getting permission, showing behaviors that will distract the pace of the lesson, and talking in an exaggerated and bothersome manner. Teachers stated the reasons for behaviors distracting teaching atmosphere as parental problems, the effect of television and the other mass media tools and parents' indifferences to their children's education. However, the quality and success of a teacher in classroom management is very important. Real instructor should explain how and where to behave appropriately. It could be said that teachers who took the students' attention to the lesson by providing good classroom atmosphere were respected by their students, and students tend to show such behaviors less. The solutions of the teachers are; 'I try to build a warm classroom atmosphere', 'I stare at their eyes', 'I enable good behaving students to have a dialogue with disruptive students', 'I show their positive behaviors to the others as an example'.

Conclusions In conclusion, it is seen that students have disruptive behaviors by getting bored in the lessons which are teacher centered, done in the class without activities, and teachers' behaviors have influence on this. In this context, it can be thought that giving more importance to physical education lessons which enable students to move away from the class environment, to calm down and to be active will provide better result in terms of how education works. Moreover, it will be useful to conduct researches on the issues in which lesson what kind of teaching atmosphere should be created by conducting these studies peculiarly to the lessons.

¹ Assist Prof. Dr. N. Haşıl KORKMAZ U.U. Education. Faculty . nhasilorkmaz@uludag.edu.tr

² Instructor Assist Prof. Dr. Faruk KORKMAZ U.U. Education. Faculty . fkorkmaz@uludag.edu.tr

³ Research Assistant Güven ÖZKAYA U.U. Medicine Faculty Biostatistic Dept. guvenozkaya@uludag.edu.tr

İlköğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlarla Baş Etme Stratejilerinin İncelenmesi (Bursa İli Örneği)

Nimet Haşıl KORKMAZ¹ Faruk KORKMAZ² Güven ÖZKAYA³

ÖZ. Bu araştırma, beden eğitimi öğretmenlerinin eğitim uygulamaları anında istenmeyen davranışlarla ne sıklıkta karşılaştığı, ortamını bozan davranışların nelerden kaynaklandığı ve düzeni bozan davranışlarla karşılaştıklarında hangi davranış yöntemini kullandıklarını inceleyen bir çalışmadır. Araştırmaya 119 beden eğitimi öğretmeni katılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin istenmeyen davranışları, izin istemeden konuşmak, ders akışını bozacak davranışlarda bulunmak ve aşırı ve rahatsız edici biçimde konuşmak şeklindedir. Bunların nedenlerinin, aile içi problemler, televizyon ve diğer kitle iletişim araçlarında sergilenen şiddet olaylarının etkisi, ailelerin çocukların eğitimine olan ilgisizliği olarak belirlenmiştir. Beden eğitimi öğretmenleri; istenmeyen davranışların çözümünde, samimi bir sınıf ortamı oluşturma, ortamı bozan davranış gösterenlerin olumlu davranış gösterenlerle iletişimini sağlama ve gözlerinin içine bakmayı benimsemektedirler.

Anahtar Sözcükler: Sınıf yönetimi, Problem Davranış, Problem Davranışla Baş etme

GİRİŞ

Eğitimin temel amaçlarından birisi çocukların ve gençlerin topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarına yardım etmek, yeteneklerini keşfedip eğitim yoluyla geliştirerek iyi bir vatandaş olarak yetiştirmektir. Okullar çocuğu yaşama hazırlar. Burada kazanılan değerler çocuğun yaşamını ve toplumsal değerleri algılama biçimini olumlu yönde etkiler (Senemoğlu, 1992, 143-156; Brophy, 1988, 1-18; Varış, 1988, 59; Savran, 2003, 3). Bu çerçevede çağdaş eğitim ve öğretim ilkelerine göre görev yapan bir öğretmen, sadece ders veren, sınav yapan ve not veren değil aynı zamanda bir organizatör, bir yönetici, bir rehber, bir izleyici ve bir değerlendircidir (Çelik, 2003, 247). Öğretmenler, okulda öğrenim ortamını zevkli hale getiren, öğrencileri ile sağlıklı ilişkiler kurarak etkili yöntem ve stratejileri başarıyla kullanarak öğrencilerini öğrenmeye teşvik eden sanatkârlardır (Büyükkaragöz-Çivi, 1996, 5).

İyi bir sınıf ve okul düzeninde öğrenciler, sınıf ve okul içi etkileşimlerinde, kabul edilebilir sınırlar çerçevesinde, planlanan uygulama ve davranış stillerini izlerler. Kurallara katı şekilde uyulması, öğrencinin pasif olması anlamına gelmez. Bu düzende öğretmenin temel yönetim görevi, davranış düzensizliklerini cezalandırmak ya da tek tek öğrencilerin bu düzene katılmalarını arttırmak değil, sınıfı için çalışır bir sistem oluşturup bunun sürekliliğini sağlamaktır (Doyle, 1986, 394). Etkili bir öğrenme ortamı oluşturmada öğretim programı yönetiminin yanı sıra öğrenci davranışlarının, özellikle de rahatsız edici ya da uygun olmayan davranışlarının yönetimi, öğretmenler için büyük çaba gerektiren konulardan birisi olarak nitelendirilmektedir (Atıcı, 2001).

Modern toplumlarda okullarda, öğretim uygulamaları anında, istenmeyen öğrenci davranışlarının önemli bir problem olarak ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Bu konuda yapılmış olan araştırmalarda öğretmenlerin % 54'ünün, öğrencilerde gözlenen davranış problemlerinin sınıftaki öğretimi aksattığı yönündeki görüşleri bulunmaktadır (Ataman, 2000, 171). Freiberg-Stein-Huang'a (1995, 36.) göre öğrenme ortamında rahatsızlık yaratan öğrenci davranışları, öğretmeni ve öğrencileri olumsuz şekilde etkilemektedir.

Okul ve öğretim ortamında disiplin ve düzenin sağlanmasının etkili bir öğretim için önde gelen koşullardan biri olduğu (Brophy ve Good, 1986) etkili bir şekilde yönetilen öğretim ortamında, öğrenme aktivitelerine daha çok zaman ayrıldığı, öğrencilerin zamanlarını ve öğrenme görevlerini aktif bir şekilde yoğunlaşarak geçirdiği belirtilmektedir (Wilks, 1996, 20).

¹Yard. Doç Dr. N.Haşıl KORKMAZ, U.Ü. Eğitim Fakültesi. nhasilkorkmaz@uludag.edu.tr

² Öğr. Gör. Faruk KORKMAZ, U.Ü. Eğitim Fakültesi fkorkmaz@uludag.edu.tr

³ Arş Gör. Güven ÖZKAYA, U.Ü. Tıp Fakültesi, Biyoistatistik Anabilim dalı ozkaya@hotmail.com

Sınıf yönetimi ve sınıf düzenini anlamak için sınıftaki aktivite programını anlamak çok önemlidir. Sınıfta dersin akışını bölen ya da sınıfı alternatif bir program ve aktiviteye çeken öğrenci davranışları yaramazlık olarak nitelendirilmektedir (Doyle, 1990). Okullarda en çok görülen istenmeyen davranışların başında gizli konuşma, uygunsuz hareketler, sınıf materyallerinin uygunsuz kullanımı, öğretmene karşı direnç, başkalarına ait olanı izinsiz alma, ders izlemeyi engelleme, söz almadan konuşmayı alışkanlık edinme, fısıltı çıkarma, dikkat dağıtma (Erdoğan, 2002, 92) başka işlerle ilgilenme, devamsızlık, kopya çekme, küfürlü konuşma (Baloğlu, 2001, 137), derslere geç gelme, derse hazırlıksız gelme, arkadaşlarına, kendisine zarar verme, derste uzun süre hayal kurma (Aydın, 1998, 138) olarak belirtilmiştir. Törnüklü ve Şahin'in (2002, 283-302) bu yönde yaptığı bir araştırmada II: Kademe sınıflarında en sık karşılaşılan problemin küfür ve kavga olduğu sonucu çıkmıştır.

Öğrenci davranışlarını etkileyen çok fazla faktör vardır. Yiğit (2004, 155) bu faktörleri sınıf içi ve sınıf dışı etkenler olarak sınıflandırmaktadır. Sınıf dışı etmenler çevre ve özellikleri, okuldaki bireyler arasındaki uyumsuzluk ve geçimsizlik, akademik başarısızlık, okuldaki sıra dışı öğrencilerin çokluğu, öğrenciler için öğrenme fırsatlarının eşit olmayışı, öğretmenin sosyal ve akademik deneyimi olarak sıralanmaktadır. Öğrenme ortamı etkileri ise, öğrenme ortamının sağlıklı olması, sınıfta öğrencilere olumsuz davranışlara yönlendirebilecek öğrenci varlığı, öğretmenlerle ilgili öğrencilerde egemen olan yanlış inançlar. Öğretmenin öğrencinin tepkisini çekecek türden davranışları sıklıkla sergilemesi şeklinde sıralamaktadır.

Öğretmenler genellikle bu davranışların nedenlerini aile ve çocuğun okul dışındaki arkadaş çevresine bağlayıp medyada şiddet içeren yayınlara atıfta bulunurken (Sadık 2002, 4), aileler ise okulların çocuklar için yetersiz olduğunu ve okulların çocuklardan beklentilerinin çok fazla olduğunu, yöneticiler ise öğrencilerin öğrenmeye ilgisiz kaldığını öğretmenlerin bunu önemsemediğini, ailelerin ise her konuda şikayetçi olduklarını belirtmektedirler (Johnson, Oswald ve Adley, 1993, 289).

Öğretmenin niteliği sınıf yönetimi kalitesi ve başarısı üzerinde önemli ölçüde etkilidir. Öğretmenin öğrenci davranışlarını başarıyla yönetebilmesi için öncelikle, insan ve davranış konusunu iyi bilmesi gerekmektedir (Güleç ve Alkış, 2004, 247). Etkili bir sınıf yönetiminde öğretmenin ilk işi öğrencilerini tanımak olmalıdır. Öğretmen hangi davranışın nerede ve nasıl yapılması gerektiğini, buna karşılık hangi davranışın yapılmaması gerektiğini öğrencilerine anlatmalıdır. İstenmeyen davranışların oluşmasında öğretmen yetersizlikleri büyük rol oynamaktadır. Öğretmenin öğrenci ile alay etmesi, öğrencilere kaba davranması, öğrenciler arasında ayırım yapması, gerekli iletişimi kuramaması, öğrencilerin toplumsal beceri eksikliği istenmeyen davranışların oluşmasına zemin hazırlar. Öğretmenin kişisel özellikleri, özgüven, tükenmişlik, başarısızlık korkusu vb durumlar, çocuklardan hoşlanmama ve özel sorunlar (evlilik vb) sınıf içi disiplin sorunlarının kaynağını oluşturabilir (Tertemiz, 2001, 58). Öğrenci, öğretmen, yönetici ve velilerin kullandıkları çatışma çözüm stratejilerine ilişkin öğretmenlerin belirttikleri görüşlerin en önemli benzerliklerinin okul üyelerinin kullandıkları stratejilerin genelde yetkeci ve dış kontrol odaklı olup psikolojik şiddet (azarlama, kızma, küfür, korkutma, tehdit etme vd.) ve fiziksel şiddet (vurma, dövme, kavga etme vd.) öğelerini içermesidir (Törnüklü, 2002, 574-597). Sınıf içinde istenmeyen davranışlar, öğretmenin sınıf içi amaçlarını gerçekleştirmede engelleyici bir unsur olarak ortaya çıkar. Öte yandan bu tür davranışların düzeltilmesi öğretmenin eğitsel amaçlarının içinde yer alır. Çünkü bu tür davranışlar düzeltilmediğinde, bireyde yaşam boyu kalıcı hale dönüşebilir.

Eğitim ortamı ve ortamın disiplinine ilişkin modeller Wolfgang ve Gickman tarafından dayandıkları felsefe ya da psikolojik temeller dikkate alınarak müdahaleci yaklaşım, müdahaleci olmayan yaklaşım ve etkileşimsel yaklaşım olarak üç temel başlık altında kavramsallaştırılmıştır.

Müdahaleci Olmayan Sınıf Yönetimi Yaklaşım: Bu yaklaşım öğrencilerin kendi davranışlarını kontrol etmede temel sorumluluğa sahip oldukları ve kendi davranışlarını kontrol etme yeteneğinin doğalarında var olduğu inancı yatmaktadır. Burada öğretmenin temel rolü öğrencilerin kendi davranışlarını kontrol etmelerine yardımcı olacak öğretim ortamını oluşturmaktır. Kabul edilebilir öğrenci davranışlarına yönelik kurallar, öğretmenin rehberliğinde geliştirilir. Bu yaklaşıma göre, istenmeyen öğrenci davranışlarının nedeni duygu ve düşüncelerdeki karışıklıklardır. Bu durumda öğretmen öğrenciye hareketlerinin farkında olmasını sağlayacak sinyaller vermeli ve öğrenci ile onun duyguları üzerinde konuşmalar yapmalıdır.

Öğretmen istenmeyen davranışa hemen müdahale etmek yerine önce sözsüz mesajlar göndermeli ve davranışlarını kontrol etmesi için öğrenciye zaman tanımalıdır Bu anlayıştaki öğretmen

öğrenciyi yargılamaz, öğrencinin davranışını değerlendirmez; sınıf içinde bir güven ortamı yaratmaya çalışır. Buyurucu değil, kolaylaştırıcı bir tutum içindedir. Öğrencinin ruhsal durumunu, ihtiyaçlarını, beklentilerini göz önünde tutarak; onun sorunu kavramasına, soruna en uygun çözüm yolu bulmasına yardımcı olmaya çalışır.

Müdahaleci Sınıf Yönetimi Yaklaşımı: Bu yaklaşıma göre öğretmen öğrenci davranışlarını kontrol etmede temel sorumluluğa sahiptir. Bu nedenle, öğretmen sınıf içi davranışlara yönelik kuralları kendisi oluşturur, beklentilerini açık ve anlaşılır şekilde belirtir ve öğrencilerin kurallara uymasını sağlamak için ödül ve zorlayıcı gücü kullanır. Öğretmen gerektiğinde güç kullanmaktan da çekinmeyerek öğrenci davranışını şekillendirmeye çalışır. Davranışı nedenleri sorgulanmaz. Olumsuz davranışlar oluştuğunda anında müdahale edilmelidir.

Etkileşimci Yaklaşım: Bu yaklaşıma göre öğrenci davranışlarının kontrol edilmesinde hem öğretmen hem de öğrenciler temel sorumluluğa sahiptir. Öğretmen otoritesini öğrenci ile bölüşür. Öğrenci bir uzmanın desteği ile sorununu çözebilir. Sınıf kurallarını öğrenci ile birlikte koyar, sorunlara öğrenci ile birlikte çözüm aranır. Öğrenciye, ya da öğrenci grubuna değiştirilmesi gereken davranışlar açıkça belirtilir. Sonuçları konusunda öğrenci bilgilendirilir. Etkileşimsel yaklaşım kapsamında yer alan öğretmenler genellikle uzmanlık ve yasal gücü kullanırlar. Her iki güce göre okulun temel amacı öğrencilere kendileri için gerekli olan bilgileri öğrenmelerine yardımcı olmaktır. Bu nedenle öğretmen bir bütün olarak sınıf haklarını korumalı ve grup haklarına engel olan bireysel davranışları hemen durdurmalıdır (Aksoy, 2006, 10-16).

Öğretmen öğrenme ortamında istenmeyen bir davranışla karşılaştığında önce sorunu doğru anlamalı, soruna doğru teşhis koyabilmelidir. Bunun için öğrenci davranışının doğru tanımlanması, doğru yorumlanması gerekir. Bunun için davranış hangi ortamda ortaya çıkmıştır; olaya karışanlar kimlerdir; olayın ortaya çıkmasına yol açan etkenler nelerdir; davranışın o öğrenci ya da öğrenci grubu arasında ortaya çıkma sıklığı nedir; İstenmedik davranışın diğer öğrencileri etkileme gücü nedir; bu davranışın yol açabileceği yeni sorunlar nelerdir. Öğretmen tüm bu sorulara objektif yanıtlar bulabildiği ölçüde sorunu doğru algılayabilecek, anlayabilecektir. Sorunu doğru anlamak, doğru tanımlamak; doğru çözüm yolunun bulunmasını kolaylaştırır. Öğretmen sorunun ciddiyetine, sınıf yaşamını ciddi biçimde tehdit edip etmeyeceğine, öğrenci ya da öğrencilerde istenmeyen davranışın alışkanlık haline gelip gelmeme olasılığına göre gerekli önlemleri alabilmelidir. Sorunu gereğinden çok abartmak ya da gereğinden çok küçümsemek yeni sorunların, yeni istenmedik davranışların ortaya çıkmasına yol açacaktır. Sorunu abartan öğretmen daha öğrenciye daha sert yaptırımlar, cezalar uygulayacaktır. Bu da öğrencinin öğrenme yaşamından kopmasında, giderek daha fazla problem öğrenci haline dönüşmesine yol açar. Sorunu küçümseyinizde ise, sorunun çözümü için gerekli önlemleri alamazsınız, o zamanda öğrenciyi istenmedik davranışı tekrar etmede cesaretlendirmiş olursunuz; öğrenciye yanlış mesaj vermiş olursunuz. Bu da istenmedik davranışın büyümesine, sınıf içinde ciddi bir problem haline gelmesine yol açabilir.

Öğretmenin istenmedik davranışları önlemede kullanılabileceği eylemler çok çeşitli olabilir. Küçük yanlışları görmezden gelme; kısırtıcı eylemleri bilmez davranma, göz iletişimini, jest ve mimikleri caydırıcı unsur olarak kullanabilme; uyarma, azarlama, yerini değiştirme, gülmeceyi kullanarak öğrencinin yanlışını görmesini sağlama, sözü değiştirme, derse ara verme, sorumluluk verme, öğrenci ile konuşma, öğrenciyi bazı hak ve ayrıcalıklardan yoksun bırakma; sınıfta alı koyma (geciktirme), isteğini yerine getirmeme, ailesi ile ilişki kurma; öğrenci ile anlaşma yapma; fiziksel olmayan cezalar verme; uygulanabilecek yöntemler olarak sıralanabilir (Başar, 132, Baloğlu, 139).

Bu araştırmada, istenmeyen öğrenci davranışları, nedenleri, karşılaşılma sıklıkları ve istenmeyen davranışlarla karşılaşıldığında öğretmenlerin hangi davranış yöntemini kullandıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın bu genel amacını gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin öğretim ortamında en çok karşılaştıkları istenmeyen davranış türleri nelerdir?
2. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlere göre öğrencilerin istenmeyen davranışları nelerden kaynaklanmaktadır?
3. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları yöntemler nelerdir?
4. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin; istenmeyen davranışlar, istenmeyen davranışların nedenleri ve istenmeyen davranışlara karşı uyguladıkları yöntemler, öğretmenlerin cinsiyetine,

öğretmenlik mesleğindeki kıdemlerine, yaşlarına, öğretim düzeylerine, çalıştıkları kurumun türüne, çalıştıkları kurumun öğretim kademesine, göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren örnekleme, araştırmada bilgi toplama aracının geliştirilmesi ile verilerin toplanması ve çözümlenmesi yer almaktadır.

Araştırma Modeli: Bu araştırma mevcut durumu ortaya koyan betimsel bir çalışmadır.

Evren ve örneklem: Araştırmada evreni Bursa Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ve özel ilköğretim okullarında 2006-2007 akademik yılda görev yapan 220 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklem, Bursa Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan mevcut özel ve devlet okullarından rasgele örnekleme ile seçilen, 79 erkek ve 40 bayan toplam 119 beden eğitimi öğretmenidir. Öğretmenlerin yaş ortalamaları 34,3 olup, çalışma ortalamaları 10,4 yıldır. Öğretmenlerin 115'i devlet okullarında görev yapmaktadır.

Veri Toplama Aracı: Araştırmada araştırmacılar tarafından literatür taramasına (Güleç ve Alkış 2004, 247 ve Aksoy) ve uzman görüşlerine dayanılarak geliştirilmiş anketler kullanılmıştır. Anket formu dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğretmenler hakkındaki kişisel ve mesleki bilgileri almaya yönelik 6 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde, beden eğitimi öğretmenlerine göre, öğrenme ortamında öğrencilerin istenmeyen davranışlarını belirlemek için geliştirilmiş ölçme aracı (Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,92), üçüncü bölümde, öğrencilerin istenmeyen davranışlarının nedenlerini belirlemek için geliştirilmiş ölçme aracı (Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,85), dördüncü bölümde ise öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı beden eğitimi öğretmenlerinin sıklıkla uyguladıkları yöntemleri belirlemeye yönelik ölçme aracı (Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,78) kullanılmıştır.

Verilerin Çözümümlenmesi: Çözümümlenmede, verinin normal dağılım gösterip göstermediği Shapiro-Wilk testi ile incelenmiştir. Normal dağılmayan veri için iki grup karşılaştırmasında Mann-Whitney U testi ve ikiden fazla grup karşılaştırmasında Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. Ölçeklerin güvenilirlik analizi Cronbach Alfa katsayısı ile incelenmiştir. Anlamlılık düzeyi $\alpha=0.05$ olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde anket uygulamasıyla toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin ortalamalar gösterilmektedir.

1-İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin öğretim ortamında en çok karşılaştıkları istenmeyen davranış türleri nelerdir?

Öğretmenlere göre, öğrencilerin istenmeyen davranışları, izin istemeden konuşmak, ders akışını bozacak davranışlarda bulunmak ve aşırı ve rahatsız edici biçimde konuşmak şeklindedir(Tablo1).

Tablo1: İstenmeyen davranışların ortalamalarının önem derecelerine göre sıralanması

	Ort.	Std. Hata
İzin istemeden konuşmak	2,47	0,08
Ders akışını bozacak davranışlarda bulunmak(gülmek, şaklabanlık yapmak vb.)	1,88	0,09
Aşırı ve rahatsız edici biçimde konuşmak	1,76	0,09
Küfür etmek	1,68	0,09
Yalan söylemek	1,63	0,08
İsim takmak	1,59	0,09
Derslere geç kalmak	1,53	0,08
Ders anında ders dışı ile ilgilenmek	1,42	0,08
Kavga etmek	1,42	0,08
Verilen görevleri yapmamak	1,41	0,08
Öğretmenin derse ait isteklerini yerine getirmemek	1,40	0,09
Okula ait eşyalara zarar vermek	1,39	0,08
Derse katılmamak	1,34	0,08
Öğretmene kaba ve saygısız davranmak.	1,33	0,08
Derste bir şeyler yemek(sakız, şeker)	1,29	0,09
Sözlü saldırıda bulunmak (tartışmak)	1,27	0,09
İzinsiz gezinmek düzenlemeleri bozmak	1,26	0,08
Diğerlerinin eşyalarına zarar vermek	1,10	0,08
Kopya çekmek	0,92	0,07
Hırsızlık yapmak	0,73	0,07
Silah, bıçak vb. araçlarla diğer öğrencileri taciz etmek	0,45	0,07
Silah, bıçak, vb araçlarla öğretmeni taciz etmek	0,15	0,04

2- İlköğretim öğretim okullarında görev yapan öğretmenlere göre öğrencilerin istenmeyen davranışları nelerden kaynaklanmaktadır?

Öğretmenler, istenmeyen davranışlarının nedenlerini, aile içi problemler, televizyon ve diğer kitle iletişim araçlarında sergilenen şiddet olaylarının etkisi, ailelerin çocukların eğitimine olan ilgisizliği olarak belirtmiştir (Tablo 2).

Tablo 2: İstenmeyen davranışların nedenlerinin önem derecelerine göre sıralanması

	Ort.	Std. Hata
Aile içi problemler	3,13	0,07
Televizyon ve diğer kitle iletişim araçlarında sergilenen şiddet olaylarının etkisi.	2,97	0,09
Ailelerin çocuklarının eğitimine olan ilgisizliği.	2,94	0,09
Ailelerin çocuklarına karşı olumsuz tutum ve davranışları	2,84	0,08
Öğrencileri bulunduğu yaşın gelişim özelliklerinin etkisi.	2,55	0,08
Sınıfların kalabalık olması.	2,39	0,10
Öğrenciler arasındaki kültürel, ekonomik ve sosyal düzey farklılıkları.	2,24	0,10
Araş gereç yetersizliği	1,97	0,12
Uygun ortam olmamasından dolayı derslerin sıkıcı geçmesi	1,77	0,11
Öğretmenin tutarlı olmaması.	1,60	0,12
Sınıf içindeki düzenlemeler (Öğrencilerin yerleşim düzeni, öğretim araçlarının düzeni vb).	1,51	0,09
Öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olmayan öğretim uygulamaları	1,45	0,11
Öğretmenlerin sınıf düzeni sağlama yaklaşımlarını bilmemesi.	1,35	0,11
Öğrencilerin ilgisini çekmeyen ödevlerin verilmesi.	1,35	0,10
Öğretmenin öğretim yöntemlerindeki yetersizliği.	1,29	0,10
Sınıfta uyulması gereken kural ve yönergelerin açık ve anlaşılır olmaması.	1,29	0,09

3- İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları yöntemler nelerdir?

Beden eğitimi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları yöntemler, samimi bir sınıf ortamı oluşturmaya gayret ederim, gözlerinin içine bakarım, olumlu davranışta öğrenciler ile diyalog kurmasını sağlarım, olarak saptanmıştır(Tablo 3).

Tablo 3: Beden eğitimi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları yöntemlerin önem derecelerine göre sıralanması

Sıra No	Anket Soruları	Ort.	Std. Hata
1.	Samimi bir sınıf ortamı oluşturmaya gayret ederim.	3,13	0,08
2.	Gözlerinin içine bakarım.	3,03	0,08
3.	Olumlu davranış gösteren öğrenciler ile diyalog kurmasını sağlarım.	3,00	0,08
4.	Davranışın nedenini öğrenerek düzeltici çözüm yolları sunarım.	2,92	0,08
5.	Olumlu davranışlarını diğerlerine örnek olarak gösteririm.	2,91	0,08
6.	İlgisini çeken aktivitelere (yarışma türü vb.) başvururum.	2,75	0,07
7.	Motivasyon için espriler yaparım.	2,65	0,09
8.	Onun bulunduğu tarafa aktif olarak derse kendimde katılırım.	2,56	0,08
9.	Öğrencinin yakın çevresinde dolaşırım.	2,55	0,09
10.	Ders sonunda davranışla ilgili özel görüşme yaparım.	2,54	0,09
11.	Daha yoğun ve verimli aktivitelerle ders işleme yöntemini tercih ederim.	2,52	0,10
12.	Herkesin önünde sınıf düzeni ile ilgili kuraları hatırlatırım.	2,42	0,09
13.	Dersin uygun bir anında ona destekleyici sözler söylerim.	2,29	0,08
14.	Rehber öğretmene bilgi veririm.	2,25	0,09
15.	Uyumsuz davranışların beni olumsuz etkilediğini söylerim.	2,25	0,10
16.	Velisine yaptıkları ile ilgili bilgi veririm.	2,07	0,09
17.	Kurallardan sapmaları gelecek ilk derste tartışmaya açarım.	1,64	0,08
18.	Dersin işleyişini bozan davranışla ilgili herkesten yorumlar alırım.	1,54	0,10
19.	Bir daha yapmasına engel olacak türden kelimeler ile azarlarım.	1,48	0,09
20.	Hoşlanmayacağı işler yaptırım(top toplama-file kurma- vb).	1,33	0,10
21.	Her ders arasında beni görmesini isterim.	1,26	0,10
22.	Ders anında gruptan ayrı uygulamalar yaptırırım.	1,11	0,10
23.	Dersin eğlenceli etkinliklerine katmam.	0,96	0,10
24.	Ders ortamından uzaklaştırırım.	0,94	0,09
25.	Bulduğu tarafa doğru top vb. atarım.	0,89	0,09
26.	İdareye gönderirim.	0,75	0,08
27.	Kulaklarımı çekerim.	0,71	0,08
28.	Görmezden gelirim.	0,69	0,08
29.	Dinlenme arasında çıkarmam.	0,55	0,08
30.	İdareye göndermekle tehdit ederim.	0,53	0,07
31.	Dersten atmakla tehdit ederim.	0,53	0,09
32.	Cezalı öğrencileri gönderdiğim köşeye gönderirim.	0,51	0,07
33.	Sınıfı kendi hallerine bırakırım.	0,36	0,06
34.	Saçlarından çekerim.	0,21	0,05

4- İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin; istenmeyen davranışlar ve istenmeyen davranışların nedenleri, öğretmenlerin cinsiyetine, öğretmenlik mesleğindeki kıdemlerine, yaşlarına, öğretim düzeylerine, çalıştıkları kurumun türüne, çalıştıkları kurumun öğretim kademesine, göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Beden eğitimi öğretmenlerinin yaşlarına, öğretmenlik yıllarına, özel okul ve devlet okulunda çalışmalarına göre, beden eğitimi öğretmenleri arasında istenmeyen davranışlar, istenmeyen davranışların nedenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır($p>0,05$).

Tablo 4: Beden Eğitimi öğretmenlerinin çalıştıkları kurum türüne göre değerlendirilmeleri

Kurum Türüne Göre	Özel Okul			Devlet Okulu			p
	n	Ort.	Std. Hata	n	Ort.	Std. Hata	
İstenmeyen davranışlar	4	21,00	9,00	115	29,80	1,05	AD.
İstenmeyen davranışların nedenleri	4	38,00	6,60	115	32,50	0,90	AD.

Öğrenim durumlarına göre, beden eğitimi öğretmenlerinden üniversite mezunu olanlarla lisansüstü-doktora mezunu olanlar arasında istenmeyen davranışlar, istenmeyen davranışların nedenleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$)(Tablo 6).

Tablo 5: Beden Eğitimi öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre değerlendirilmeleri

Öğrenim Durumlarına Göre	Üni mezunu			Lisansüstü-Doktora			p
	n	Ort.	Std. Hata	n	Ort.	Std. Hata	
İstenmeyen davranışlar	116	29,40	1,10	3	33,30	5,90	AD.
İstenmeyen davranışların nedenleri	116	32,69	0,90	3	32,30	4,70	AD.

Cinsiyetlerine göre, beden eğitimi öğretmenleri arasında istenmeyen davranışlar, istenmeyen davranışların nedenleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$)(Tablo 6).

Tablo 6: Beden Eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlerin cinsiyetlerin göre değerlendirilmeleri

Cinsiyete Göre	Erkek			Kadın			p
	n	Ort.	Std. Hata	n	Ort.	Std. Hata	
İstenmeyen davranışlar	79	28,60	1,20	40	31,25	2,10	AD.
İstenmeyen davranışların nedenleri	79	32,10	1,10	40	33,85	1,40	AD.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada, öğrencilerin istenmeyen davranışları; *izin istemeden konuşmak* ($2,47\pm 0,08$), *ders akışını bozacak davranışlarda bulunmak* ($1,88\pm 0,09$), *aşırı ve rahatsız edici biçimde konuşmak* ($1,76\pm 0,09$) şeklindedir (Tablo 1). Atıcı, (2001), Akkök ve arkadaşlarının (1995, 30) bu yönde yaptığı araştırmalarındaki bulgular, sıra almadan konuşma, ders ya da ders sırasında yürütülen aktivitelere karşı ilgisizlik ve arkadaşlarını rahatsız etme şeklindedir. Yine Türnüklü'nün (2006, 3) ilköğretim okullarında yaptığı araştırmasında, gürültü ile öğrencilerin izin almadan konuşmaya kalkmasını, öğrenme ortamını bozan temel hareketler olarak tespit etmiştir. Bu sonuçlar araştırmada elde ettiğimiz sonuçlar ile benzerlik taşımaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, ciddiye alınabilecek türden negatif davranışlarla beden eğitimi öğretmenlerinin pek karşılaştığı söylenemez. Çıkan davranışlar genellikle hafif ve giderilebilir davranışlardır. Bu sonuçtan hareketle istenmeyen davranışların genellikle giderilebilir çıkması, dersin içeriği ile de açıklanabilir. Çoğunlukla beden eğitimi derslerinin oyun formasyonu içerikli olması ve öğrencilerin hareket gereksinimlerini ilgilere göre özgürce karşılayabilmeleri bu tür eğilimlerin en az görülmesinin nedeni olabilir. Sadık'ın (2002, 17) araştırmasında özellikle Türkçe, Matematik ve Hayat Bilgisi gibi derslerde öğrencilerin sıkıldığı, kalabalık sınıflarda ve öğretmen merkezli öğretim yöntemlerinin kullanıldığı durumlarda öğrencilerin can sıkıntılarını gidermek amacıyla çoğu zaman istenmeyen davranışlara yöneldiği, beden eğitimi derslerinde bu tür davranışlarla daha az karşılaşıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu sonuç beden eğitimi derslerinin öğrencileri can sıkıntılarını ortadan kaldırdığını göstermektedir. Oyun kuramcılarına göre oyun, çocukta enerjinin harcanmasını sağladığı için gerginliği azalmaktadır (Yavuzer, 1992). Öğrencinin aktif olduğu, hareket ettiği, kapasitesini zorladığı ve yeteneklerini keşfettiği derslerde istenmeyen eğilimlerinin azaldığı, oyun ve aktiviteler sırasında saldırganlık dürtülerini giderdiği ve rahatladığı bildirilmektedir (Yörükoğlu, 1997). Bu sonuçlara dayanarak beden eğitimi derslerinin öğretim ortamlarının daha iyi hale gelmesi içinde artırılması gerekli görülmektedir.

Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler, istenmeyen davranışların nedenlerini, *aile içi problemler* ($3,13\pm 0,07$), *televizyon ve diğer kitle iletişim araçlarının etkisi* ($2,97\pm 0,09$) ile *ailelerin çocuğun eğitimine olan ilgisizlikleri* ($2,94\pm 0,09$) olarak belirtmişlerdir (Tablo 2). Atıcı ve Sadık'ın, (2002,17) araştırmalarında aile değişkeni en yüksek oran olarak görülürken, en yüksek değer olarak ön plana çıkmasına nedenleri, aile birliğinin bozulması, ailenin çocuğun sorunları ile ilgilenilmemesi, aileden yeterli desteği görememesi ve ailede bağımsız bir gelişme ortamı bulamaması kaynaklı olduğu belirtilmektedir. Yine Curwin ve Mendler 1998 yılında yaptıkları araştırmalarında öğretmenler, istenmeyen davranışların nedenlerini, aile, toplum ve çocuğun okul dışındaki arkadaş çevresi ile medyadaki yayınlar işaret etmişlerdir. Çıkan sonuçlar tüm sorumluluğun aile ve diğer etkenlere bağlandığı sonucunu vermektedir. Ancak istenmeyen davranışlarla mücadelede ön planda olan öğretmenler olduğuna göre, işin eğitim kısmında kendilerinin de olduğu gerçeğini unutmamaları gerekmektedir. Temel nedenler olarak aileyi ve toplumu göstermek, problem davranışlarla mücadeleyi sorumluluğunun aile ve topluma havale edilmiş gibi görülmesine neden olacaktır. Oysaki öğretmenin öğretim ortamını yönetmedeki kalitesi ve başarısı çok önemlidir. Gerçek eğitici davranışların nerede

nasıl yapılması gerektiğini öğrencilerine anlatmalıdır. Öğretmenin yetersizliği, öğrenciyi sürekli pasif kılması, öğrencilere kaba davranması, iletişim kuramaması, özgüven eksikliği, kişisel özellikleri, tükenmişliği gibi faktörlerinde bu tür davranışların ortaya çıkmasında önemli birer faktör olduğunu unutmamalıdır. Sınıfta iyi bir atmosfer yaratan, öğrencinin derse ilgisini sağlayan öğretmenlerin öğrenciler tarafından sevilerek bu tür davranışlara daha az yönelindikleri söylenebilir (Tertemiz, 2001, 58).

Elde edilen bulgulara göre, beden eğitimi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarla karşılaştıklarında ki çözümleri; *samimi bir sınıf ortamı oluşturmaya gayret ederim* (3,13±0,08), *gözlerinin içine bakarım* (3,03±0,08), *olumlu davranış gösteren öğrenciler ile diyalog kurmasını sağlarım* (3,00±0,08), *davranışın nedenini öğrenerek düzeltici çözüm yolları sunarım* (2,92±0,08) şeklinde sıralanmaktadır (Tablo-3). Çözüm stratejilerinde uyarıcı özelliğe uyan davranışları benimseyen beden eğitimi öğretmenlerinin bu yapısı, ders işleme şekillerinden kaynaklanabilir. Beden eğitimi dersleri genellikle uygulamalı ve oyuna yönelik hareket eğitimini kapsadığından, öğretmenler öğretimde öğrencilere daha yakın konumdadırlar ve gerektiğinde onlara katılarak onlarla oyun oynayabilmekte onlarla yarışabilmektedirler. Bu da öğrencilerle öğretmen arasındaki saygı ve sevgiyi daha ileri düzeye getirmektedir. Okullarda beden eğitimi öğretmeni genellikle sevilen ve model alınan bir kişilik olarak öne çıkar. Okul takımlarının başında liderlik yapması, sınıf ortamından farklı alanlarda, öğrencilerin özgür hareket ettikleri alanlarda öğretim yapması onu bu çizgiye çeken davranışları sergilemesine neden olabilir. Araştırmada öğretmenlerce çözümün, samimi bir sınıf ortamı oluşturmaya gayret ederim şeklinde olması, öğrencilerle daha yakın ve samimi ilişkiler kurulmasını işaret etmesi, bu düşünceyi destekler tarzıdır. Türnüklü'nün (2002,574-597) ilköğretim okullarında karşılaşılan çatışma çözüm stratejileri ile ilgili araştırmasında okul üyelerinin çözümü genellikle psikolojik şiddet (azarlama, kızma, küfür, tehdit) ve fiziksel şiddet (vurma, dövme) gibi yıkıcı öğeleri kullandığıdır. Güleç'in (2004, 247) bu yöndeki araştırmasında özel okul ve devlet okulları karşılaştırılmış ve fiziksel şiddetin kullanılma oranının devlet okullarında özel okullara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin kullandığı stratejilerin öğretmenin yaş, cinsiyet, öğretim kademesi, kurum türü ve öğretmenlik yıllarına göre istatistiksel olarak bir farklılık göstermemesi standart bir yapı sergilediklerini göstermektedir.

Sonuç olarak öğretmen merkezli, sınıfta ve aktiviteden uzak yapılan derslerde öğrencilerin sıkılarak öğrenme ortamını bozan davranışlara girdiği, öğretmen davranışlarının da bunda etken olduğu görülmektedir. Bu çerçevede öğrenciyi sınıf ortamında uzaklaştırarak, rahatlamasını sağlayacak ve hareketli kılacak olan beden eğitimi derslerine daha fazla önem verilmesinin öğretimin işleyişi açısından daha iyi sonuçlar vereceğini düşünmekteyiz. Ayrıca bu çalışmaların derslere özgü yapılarak, hangi derste ne tür öğretim ortamı oluşturulması gerektiği konularında araştırmaların yapılması yararlı olabilir.

KAYNAKLAR

- Akık, F. Askar, P. ve Sucuoğlu, B. (1995). Safe schools require the contributions of everybody: the Picture in Turkey. *Thresholds in Education*, 12, 29-33
- Aksoy, N. (2006) İlköğretim Okullarında Öğrenci Disiplinine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Ankara İli Örneği). Yüksek Öğretim Kurumu. [Online] http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/tez_ozetleri/aksoy.html adresinden 24 Haziran 2008 tarihinde indirilmiştir.
- Ataman, A. (2000). Sınıf İçinde Karşılaşılan Davranış Problemleri ve Bunlara Karşı Geliştirilen Önlemler, Küçükahmet, L. (Editör). *Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Atıcı (2001). İlkokul Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Yetkinlik Beklentisi Rolünün İngiltere Ve Türkiye'de Seçilen Bir Araştırma Grubu Üzerinde İncelenmesi. . [Online] www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/tez_ozetleri/meral.htm adresinden 24 Haziran 2008 tarihinde indirilmiştir.
- Aydın, A. (1998). Sınıf Yönetimi. Ankara. Anı Yayıncılık.
- Baloğlu, N. (2001). Etkili Sınıf Yönetimi. Ankara: Baran Ofset.
- Başar, H. Sınıf Yönetimi. Ankara: Pagem Yayıncılık-Dördüncü Baskı.
- Brophy, JE. and Good, TL. (1986). Teacher behavior and student achievement. In M.C. Wittrock (Ed.), *Handbook of research on teaching* (3rd ed.). New York: McMillan.
- Brophy, JE. (1988). Educating teachers about managing classrooms and students. *Teaching and teacher Education*. 4 (1). 1-18.
- Büyükkaragöz. S.ve Çivi, C. (1996). *Genel Öğretim Metodları*. Ankara: Öz Eğitim Yayınları.

- Curwin, R.L & Mendler, A. A. (1998) *Discipline with Dignity*, E. Broyles. Inc. (ED), USA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Çelik, V. (2003). *Sınıf Yönetimi*. (Editör: Leyla Küçükahmet). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Doyle, D. (1990). Classroom management techniques. In Oliver. C. Moles, Ed. *Student Discipline Strategies: Research and Practice*. State University of New York Press.
- Doyle, D. (1986). Classroom organisation and management. *Handbook of Research on Teaching*, New York. Ed. Merlin C. Wittrock, Third Edition, MacmillanPub.
- Erdoğan, İ. (2002). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Freiberg, H.J., Stein, T.A. & Huang, S.Y. (1995) Effects of classroom management intervention on student achievement in inner city elementary schools. *Educational Research and Evaluation* 1 (1).
- Güleç, S. ve Alkış, S. (2004). Öğretmenlerin Sınıf Ortamında Kullandıkları Davranış Değiştirme Stratejileri. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 2, Bursa. Uludağ Üniversitesi Yayınları. 247.
- Johnson, B., Oswald, M. and Adey, K. (1993) *Discipline in South Australian primary schools*. Educational Studies. 19(3).
- Sadık, F. (2002). İlköğretim I. Aşama Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Gözlemledikleri Problem Davranışlar. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt:10, Sayı:10. Adana. Çukurova Üniversitesi.
- Savran, A ve Çakıroğlu, J. (2003). Differences Between Elementary and Secondary Preservice Science Teachers' Perceived Efficacy Beliefs and their Classroom Management Beliefs *The Turkish Online Journal of Educational Technology* - Volume 2, Issue 4, Article 3. TOJET October.
- Senemoğlu, N. (1992). İngiltere'de İlköğretime Öğretmen yetiştirme ve Türkiye ile Karşılaştırılması. Türkiye'de İlköğretim Sempozyumu Sayı: 8. Ankara: H. Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları. 143-156.
- Tertemiz, N. (2000). Sınıf yönetimi ve disiplin, Küçükahmet, L. (Ed.) *Sınıf Yönetimi* (ss. 67-89). Ankara, Nobel Yayıncılık.
- Türnüklü, A. (2006). İlkokullarda Sınıf Yönetimi . [Online] http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/tez_ozetleri/aturnuklu.html adresinden 24 Haziran 2008 tarihinde indirilmiştir.
- Türnüklü, A. Ve Şahin, İ. (2002). İlköğretim Okullarında Öğrenci Çatışmaları Ve Öğretmenlerin Bu çatışmalarla Başa Çıkma Stratejileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 8,(30). 283-302
- Türnüklü, A., Şahin, İ. ve Öztürk, N. (2002). "İlköğretim Okullarında Öğrenci, Öğretmen, Okul Yöneticisi ve Velilerin Çatışma Çözüm Stratejileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. 8,(32), 574-597.
- Varış, F. (1988). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı (4. Baskı), Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Wilks (1996). Classroom Management in Primary Schools: A Review of the Literature. *Behavior Change* 13 (1).
- Yavuzer, H. (1992). *Çocuk Eğitimi El Kitabı* , (9. Baskı). İstanbul Remzi Kitapevi.
- Yiğit, B. (2004). *Sınıfta Disiplin ve Öğrenci Davranışının Yönetimi*. (Editörler: Şişman, Turan) Sınıf Yönetimi. Ankara: Pagem A Yayıncılık.
- Yörükoğlu, A. (1997). *Çocuk ve Ruh Sağlığı* (21. Baskı), Ankara: Özgür Yayınları.